

INSTYTUT EKONOMIKI ROLNICTWA
i GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ
– PAŃSTWOWY INSTYTUT BADAWCZY

KRAJOWY OŚRODEK
WSPARCIA ROLNICTWA

MINISTERSTWO ROLNICTWA
i ROZWOJU WSI

NR
53

RYNEK ZBÓŻ

stan i perspektywy

P Ó Ł R O C Z N I K

CZASOPISMO UKAZUJE SIĘ OD 1991 ROKU

ISSN 1231-3149

ANALIZY RYNKOWE

Redaktor naczelny
Piotr Szajner

PAŹDZIERNIK 2017

RADA PROGRAMOWA ROLNICZYCH ANALIZ EKONOMICZNYCH:

Waldemar Sochaczewski (przewodniczący)
Stanisław Stańko (wiceprzewodniczący)
Piotr Szajner (redaktor naczelny)
Krystyna Świetlik (sekretarz redakcji)
Marian Borek
Tadeusz Chrościcki
Barbara Domaszewicz
Stanisław Kowalczyk
Jarosław Ołowski
Iwona Szczepaniak
Marzena Trajer
Maria Zwolińska

KOMITET REDAKCYJNY:

Andrzej Kowalski, Ewa Machowina, Piotr Szajner, Krystyna Świetlik, Marzena Trajer,
Maria Zwolińska

REDAKTOR RYNKU ZBÓŻ:

Wiesław Łopaciuk

Czasopismo przygotowano w Zakładzie Badań Rynkowych IERiGŻ-PIB
Świętokrzyska 20, 00-002 Warszawa
Kierownik Zakładu – Piotr Szajner
SKŁAD I DRUK: Dział Wydawnictw IERiGŻ-PIB
NAKŁAD: 700 egz. Ark. wyd. 5,13

Przy publikowaniu fragmentów analizy oraz informacji i danych liczbowych prosimy o podanie źródła

Spis treści

Reasumpcja	3
Summary	4
I. Uwarunkowania makroekonomiczne	6
<i>mgr Tadeusz Chrościcki</i>	
II. Światowy rynek zbóż	7
<i>mgr inż. Wiesław Łopaciuk</i>	
<i>Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – PIB</i>	
III. Polski rynek zbóż	14
1. Zasoby zbóż	14
<i>mgr inż. Wiesław Łopaciuk</i>	
<i>Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – PIB</i>	
2. Zużycie zbóż	16
<i>mgr inż. Wiesław Łopaciuk, mgr Jadwiga Drożdż,</i>	
<i>mgr Wiesław Dzwonkowski</i>	
<i>Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – PIB</i>	
3. Handel zagraniczny zbożami	26
<i>mgr inż. Wiesław Łopaciuk</i>	
<i>Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – PIB</i>	
4. Działania Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa na rynku zbóż	29
<i>mgr inż. Maria Włodarczyk, Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa</i>	
5. Ceny zbóż na krajowym rynku	32
<i>mgr inż. Wiesław Łopaciuk</i>	
<i>Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – PIB</i>	
Aneks	35

REASUMPCJA

W sezonie 2016/17, po rekordowych zbiorach, na światowych rynkach utrzymywały się niskie ceny zbóż, a zapasy końcowe osiągnęły rekordową wielkość 517 mln ton. Zbiory zbóż w 2017 r. są szacowane na poziomie o kilka procent niższym niż w poprzednim roku, ale skompensowały to wysokie zapasy początkowe, skutkiem czego sytuacja nadal będzie stabilna, ale presja podaży na ceny zmaleje.

W 2017 r. w Polsce zbiory zbóż szacuje się na 32,0 mln ton, tj. o około 7% więcej niż w 2016 r. Wzrost wynikał z wyższych plonów i większego areалу uprawy. W porównaniu z poprzednim rokiem, wzrosła produkcja większości zbóż, w tym najbardziej mieszanek zbożowych i żyta. Z kolei produkcja kukurydzy i pszenżyta zmalała.

Zbiory zbóż odbyły się z opóźnieniem. Opady uniemożliwiły sprawne przeprowadzenie zbioru, co skutkowało pogorszeniem jakości ziarna (nadmierna wilgotność, porastanie).

W sezonie 2017/18 relacje podaży do popytu poprawią się tylko w niewielkim stopniu. Sezon ten rozpoczął się ze znacznie mniejszymi zapasami początkowymi, dlatego krajowe zasoby zbóż, pomimo

wzrostu zbiorów zmniejszyły się o 1,0% do 34,1 mln ton, a całkowite zasoby (z uwzględnieniem prognozowanego salda obrotów handlu zagranicznego) mogą się zmniejszyć o 2,0% do 36,1 mln ton.

Przewiduje się wzrost krajowego zużycia zbóż do 28,1 mln ton, tj. o 3,3% w porównaniu z sezonem 2016/17. Będzie to wynikało ze zwiększenia zużycia przemysłowego (o 6,8% do 2,9 mln ton) oraz wzrostu zużycia paszowego (o 4,2% do 17,3 mln ton). Spożycie zbóż, podobnie jak w poprzednich latach, minimalnie się zmniejszy. Znacznie zmaleje eksport i w efekcie rozchody ogółem wyniosą 33,8 mln ton, tj. o 2,2% mniej niż w sezonie 2016/17, co pozwoli tylko na zachowanie zapasów na dotychczasowym poziomie (2,3 mln ton).

W 2016 r. kontynuowana była tendencja wzrostowa przemiatów zbóż. W ślad za tym zwiększyła się produkcja większości przetworów zbożowych, z wyjątkiem kasz i płatków oraz pieczywa świeżego. W 2017 r. przewiduje się dalsze zwiększenie przemiatów i produkcji większości wyrobów zbożowych.

W I półroczu 2017 r. obserwowano ożywienie aktywności inwestycyjnej w większości działów przetwórstwa zbóż.

Wyjątkiem była produkcja pieczywa cukierniczego i przemiatów zbóż. Wszystkie działy przetwórstwa zbóż uzyskały bezpieczny, dodatni wynik finansowy, a wskaźniki rentowności kształtowały się na bezpiecznym poziomie, wyższym niż średni dla przemysłu spożywczego. W porównaniu z analogicznym okresem roku poprzedniego, wskaźnik rentowności sprzedaży zmniejszył się w każdym dziale przetwórstwa zbóż. Stan finansowy sektora przetwórstwa zbożowego był bezpieczny, z wyjątkiem produkcji pieczywa cukierniczego, gdzie wartość majątku obrotowego była niższa o około 6% od zobowiązań krótkoterminowych.

W sezonie 2016/17 poprawiły się wyniki handlu zagranicznego zbożami i produktami zbożowymi. Dodatkowo saldo obrotów handlowych wyniosło 1,99 mld EUR wobec 1,72 mld EUR w sezonie poprzednim. Wzrost nadwyżki wynikał z rekordowego eksportu.

W sezonie 2017/18 należy spodziewać się spadku eksportu ziarna i produktów przemiatu. Wzrost przewiduje się wyłącznie w eksporcie produktów wtórnego przetwórstwa. W imporcie przewiduje się umiarkowane ograniczenie obrotów. Dodatkowo saldo handlu zagranicznego zbożami i ich przetworami

Tabela
Bilans zbóż ogółem* (tys. ton)

Lata	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17 szacunek	2017/18 prognoza	2017/18 2015/16
Zapasy początkowe	9325	7659	6913	4779	2298	48,1
Areał uprawy	7368	7377	7420	7353	7563	102,8
Plony (t/ha)	3,84	4,31	3,76	4,04	4,21	104,3
Produkcja	28302	31792	27897	29687	31840	107,3
Import	2134	1955	2342	2419	1995	82,5
Ogółem zasoby	39761	41406	37151	36885	36133	98,0
Zużycie krajowe:	26405	27221	26233	27208	28097	103,3
- spożycie	5002	4973	4892	4852	4834	99,6
- wysiew	1710	1707	1724	1724	1781	103,3
- zużycie przemysłowe	2927	2849	2603	2723	2907	106,8
- spasanie	15334	16195	15666	16580	17270	104,2
- straty i ubytki	1432	1497	1347	1330	1305	98,1
Eksport**	5697	7273	6140	7379	5730	77,7
Zapasy końcowe***	7659	6913	4779	2298	2306	100,4
Zapas/zużycie (%)	23,9	20,0	14,8	6,6	6,8	x

*) Łącznie z kukurydzą ale z wyłączeniem gryki i prosa

**) Łącznie z produktami zbożowymi w ekwiwalencie ziarna

***) Łącznie z zapasami interwencyjnymi

Źródło: GUS, szacunki i prognozy IERiGZ-PIB

może zmniejszyć się do ok. 1,8 mld EUR. Przewiduje się, że eksport zbóż i ich przetworów w ekwiwalencie ziarna* może wynieść 5,7 mln ton, wobec rekordowych 7,4 mln ton w sezonie 2016/17, a import 2,0 mln ton wobec 2,4 mln.

Po zbiorach w 2017 r. na krajowym rynku, podobnie jak na rynkach zagranicznych, nastąpił sezonowy spadek cen zbóż, ale jego skala była mniejsza niż przed rokiem. W sierpniu 2017 r., w stosunku do czerwca 2017 r., potaniały żyto i pszenica (odpowiednio o 12,8 i 10,2%, spadek cen jęczmienia był nieznacznie mniejszy (o 8,7%), a kukurydza podrożała

* Aneks 1. Tabele 1-8.

o 3,6%. W porównaniu z lipcem 2017 r. potaniały pszenica i żyto, a więc zboża z dominującym udziałem ozimin. Opóźnienia zbiorów zbóż jarych spowodowały, że jęczmień i kukurydza podrożały w stosunku do poprzedniego miesiąca. W okresie lipiec–sierpień 2017 r. średnie ważone ceny zbóż były o kilka procent wyższe niż w analogicznym okresie poprzedniego roku.

W dalszej części sezonu 2017/18 ceny w kraju będą dostosowywały się do cen w Europie i na świecie. Należy spodziewać się opóźnionego, sezonowego wzrostu cen. W końcu 2017 r. dynamika cen może się zwiększyć. Wzrostowe ruchy cen mogą się zakończyć na przełomie I i II kwartału

2018 r. Stabilna sytuacja oraz duża dostępność zboża na rynkach europejskich będą ograniczały możliwości sezonowego wzrostu cen w Polsce. Pomimo tego, krajowe ceny zbóż mogą być o kilka procent wyższe niż w analogicznych miesiącach sezonu 2016/17.

Średnia cena pszenicy w końcu IV kwartału 2017 r. może osiągnąć 650-690 zł/t (paszowa – 630-670 zł/t, konsumpcyjna – 670-710 zł/t), a żyta 550-590 zł/t. W końcu sezonu 2017/18 (II kwartał 2018 r.) pszenica może kosztować średnio 670-730 zł/t (paszowa 650-690 zł/t, konsumpcyjna – 690-750 zł/t), a żyto 570-620 zł/t. Ceny kukurydzy mogą być niższe od cen pszenicy paszowej o 5-10%.

SUMMARY

In the 2016/17 season after the largest crop ever the cereal prices on the world markets fluctuated at a low level and carryover stocks reached a record level of 517 million tons. In 2017 cereal crops are estimated several few percent down on the previous year but the decline was matched by high initial stocks and therefore the situation will remain stable, however the supply pressure on prices would be relieved.

In 2017 cereal crops in Poland are estimated at 32.0 million tons, i.e. 7% up on the previous year. The increase reflected both higher yields and area grown. The production of majority of cereals increased, in particular cereal mixes and rye. Decline was reported for wheat and triticale.

The harvest in Poland was delayed and started in the first and the second decade of August. Persistent in this months rainfalls led to further delays which resulted in a deterioration of grain quality (excessive moisture content, sprouting).

Only a slight improvement in the market fundamentals is expected in the

2017/18 season, which started with low opening stocks. Therefore, despite the increase in crops, domestic supply of cereals declined totalled 34.1 million tons, which was 1.0% down on the 2016/17 season. Total supply (taking into account foreign trade balance) would then be 2.0% down at 36.1 million tons.

Domestic use of cereals in the 2017/18 season is forecast to increase by 3.3% to 28.1 million tons, which would reflect growing industrial and feed uses (by respectively 6.8 and 4.2% to 2.9 and 17.3 million tons). Similarly to previous years human consumption will negligibly drop to slightly above 4.8 million tons. At the same time a deep decline in exports is expected. Total disappearance is forecast 2.2% down at 33.8 million tons, which would allow only for keeping stocks at 2.3 million tons.

An upward tendency in cereal milling was continued in 2016. It resulted in a growth of the production of most of cereal products, with exception of groats, flakes and bread. In 2017 further increase in milling and the production of cereal products is forecast.

In the first half of 2017 most branches of cereal processing industry showed growing investment activities, with exception of the manufacture of bread confectionery and grain milling. All branches of the industry generated positive financial results and achieved safe profitability ratios, exceeding the average for the entire food industry. However as compared to the first half of 2016 profitability ratios in every branch declined. Financial standing of the sector was safe, with the only exception of bread confectionery, where the value of working capital was 6% short of current liabilities.

In the 2016/17 season the results of foreign trade in cereals and cereal products exceeded those of the previous season. The surplus totalled 1.99 million versus PLN 1.72 million in 2015/16, which reflected a record level of exports.

In the 2017/18 season a decline in exports of cereals and cereal milling (primary processing) products is forecast, while exports of processed cereal products is expected to increase. A slight reduction is forecast in imports. The surplus is expected to decline to ca 1.8 million EUR.

Table
Grain balance sheet* ('000 t)

Seasons	2013/14	2014/15	2014/15	2016/17 estimation	2017/18 forecast	2017/18 2015/16
Opening stocks	9325	7659	6913	4779	2298	48,1
Area sown	7368	7377	7420	7353	7563	102,8
Yield (t/ha)	3,84	4,31	3,76	4,04	4,21	104,3
Crops	28302	31792	27897	29687	31840	107,3
Imports	2134	1955	2342	2419	1995	82,5
Total supply	39761	41406	37151	36885	36133	98,0
Domestic use	26405	27221	26233	27208	28097	103,3
- food	5002	4973	4892	4852	4834	99,6
- seeds	1710	1707	1724	1724	1781	103,3
- industrial uses	2927	2849	2603	2723	2907	106,8
- feed	15334	16195	15666	16580	17270	104,2
- wastes and losses	1432	1497	1347	1330	1305	98,1
Exports**	5697	7273	6140	7379	5730	77,7
Carryover stocks***	7659	6913	4779	2298	2306	100,4
Stocks/use ratio (%)	23,9	20,0	14,8	6,6	6,8	x

*) Including maize (corn) but excluding buckwheat and millet

***) Including cereal products in terms of grain

****) Including intervention stocks from 2004/05 onwards

Source: CSO, authors' estimations and forecast.

The volume of exports in terms of grain is forecast at 5,7 million tons, versus 7,4 million tons in the 2016/17 season, while imports are expected to total 2,0 million tons versus 2,4 million tons.

After the harvest in 2017 cereal prices on the domestic market, similarly to those of the world market, showed a seasonal decline, but its scope was smaller than a year ago. The prices of rye and wheat in September 2017 were lower than in June 2017 by respectively 12.8 and 10.2%. The decline in barley prices was marginally smaller (by 8.7%) while the prices of maize increased by 3.7%. When compared to June 2017 the prices of wheat and rye declined (the cereals with dominant share of winter

varieties). Delays in harvesting spring cereals caused price increases in the case of barley and maize. Average weighted prices of cereals over the period of July-August 2017 were several percent higher than in a corresponding period of the previous year.

In the remaining part of the 2017/18 season domestic prices will be adjusting to the prices on the European and the world markets. A delayed seasonal increase can be expected. At the end of 2017 the increase is likely to accelerate. Upward price movements can fade out at the break of the 1st and 2nd quarter of 2018. Stable market situation and ample availabilities of cereals throughout Europe will limit the possibilities of seasonal price

increase in Poland. In spite of that domestic prices are forecast several percent above the previous season.

At the end of IV quarter of 2017 average price of wheat is expected at PLN 650-690 per ton (PLN 630-670 per ton for feed wheat and PLN 670-710 per ton for breadmaking wheat) and average price of rye at PLN 550-590 per ton. At the end of the 2017/18 season (II quarter of 2018) wheat price is forecast at PLN 670-730 per ton (PLN 650-700 per ton and PLN 690-750 per ton respectively for feed and breadmaking wheat) while those of rye at PLN 570-620 per ton. Maize prices are likely to fluctuate some 5-10% below the prices of feed wheat.

W serii Analizy Rynkowe w najbliższym czasie ukążą się:

1. Rynek ryb (27) • październik 2017,
2. Rynek mięsa (53) • październik 2017,
3. Rynek rzepaku (51) • listopad 2017,
4. Rynek ziemniaka (44) • listopad 2017,
5. Popyt na żywność (18) • listopad 2017,
6. Rynek wyrobów alkoholowych (5) • listopad 2017,
7. Rynek owoców i warzyw (51) • grudzień 2017,
8. Rynek cukru (45) • kwiecień 2018,
9. Handel zagraniczny produktami rolno-spożywczymi (47) • kwiecień 2018,
10. Rynek środków produkcji dla rolnictwa (45) • kwiecień 2018,
11. Rynek mleka (54) • maj 2018,
12. Rynek ryb (28) • maj 2018,
13. Rynek drobiu (53) • maj 2018,
14. Rynek zbóż (54) • maj 2018.

WARUNKI PRENUMERATY

Prenumerata realizowana przez Dział Wydawnictw IERiGŻ-PIB.

Zamówienia na prenumeratę w wersji papierowej i na e-wydania można składać bezpośrednio na stronie <http://ierigz.waw.pl/publikacje>.

Ewentualne pytania prosimy kierować na adres e-mail: dw@ierigz.waw.pl lub kontaktując się telefonicznie – Barbara Walkiewicz, tel.: 22 50 54 685 lub faks: 22 50 54 757 w godzinach 8:00-16:00.

Prenumeratę i sprzedaż pojedynczych egzemplarzy prowadzi Dział Wydawnictw IERiGŻ-PIB, 00-002 Warszawa, ul. Świętokrzyska 20 (wejście od ul. Szkolnej 2/4) pokój numer 3.

Prenumerata roczna wersji papierowej lub elektronicznej 1 egz. w 2017 r. (2 numery) wynosi 42 zł.

Zamówienia na prenumeratę wraz z dowodem wpłaty prosimy przesyłać na adres:

- Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowy Instytut Badawczy, Dział Wydawnictw, ul. Świętokrzyska 20, 00-002 Warszawa
- e-mail: dw@ierigz.waw.pl

Przedpłaty na prenumeratę należy wpłacać na konto Instytutu:
PEKAO S.A. IV O/Warszawa nr 68 1240 1053 1111 0010 1493 6433
W tytule przelewu prosimy podać tytuł analizy i jej numer.

INSTYTUT EKONOMIKI ROLNICTWA
I GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ
PAŃSTWOWY INSTYTUT BADAWCZY

Druk i usługi poligraficzne dostosowane do Twoich potrzeb!

Wykorzystujemy nowoczesne systemy druku cyfrowego dające wiernie odwzorowanie obrazu, pozwalające w krótkim czasie na druk czarno-białych i barwnych materiałów w najwyższej jakości.

W naszej ofercie znajdują Państwo **usługi drukarni** (wizytówki, ulotki, papiery firmowe, foldery, broszury, książki, gazetki reklamowe, plakaty, materiały szkoleniowe, nadruki na kopertach, widokówki, zaproszenia, identyfikatory, dyplomy, etykiety, naklejki) jak i cały wachlarz **usług introligatorskich**.

Zaproponujemy indywidualną wycenę i dobór najlepszej techniki wydruku, aby otrzymany finalny produkt cechował się najlepszą jakością i atrakcyjną ceną.

Zapraszamy do korzystania z naszych usług

Dział Wydawnictw
ul. Szkolna 2/4

tel. (22) 50 54 520, (22) 50 54 430
fax (22) 50 54 636, e-mail: dw@ierigz.waw.pl

ISSN 1231-3149

CENA 21 ZŁ

Prenumerata Analizy (2 numery) w 2017 roku wynosi 42 zł.
Zamówienia z podaniem tytułu i ilości egzemplarzy prosimy kierować do Działu Wydawnictw Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowego Instytutu Badawczego, ul. Świętokrzyska 20, 00-002 Warszawa. Tel.: (22) 505-46-85, faks: 505-47-57
e-mail: dw@ierigz.waw.pl <http://www.ierigz.waw.pl>